

TYÖMARKKINA- TUTKIMUS 2017

Nuutti Pursiainen

Yhteiskunta-alan
korkeakoulutetut ry

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

Mikonkatu 8 A, 00100 Helsinki

Puhelin 010 231 0350

www.yhteiskunta-ala.fi

Taitto: Aki Reinimäki

Helsinki 2018

ISSN 1459-2088

TYÖMARKKINATUTKIMUS 2017

Nuutti Pursiainen

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

SISÄLLYS

1 YLEISTÄ	6
1.1 Vastausaktiivisuus ja työtilanne	6
1.2 Työvoiman ikärakenne	6
1.3 Tutkinnot ja pääaineet	7
1.4 Jäsenistön maantieteellinen jakautuminen	7
2 SIJOITTUMINEN TYÖMARKKINOILLE	8
2.1 Toimiasemaluokittelu	8
2.2 Sijoittuminen työnantajasektoreittain	9
2.3 Ensimmäinen työpaikka	9
3 MÄÄRÄAIKAISUUS	10
3.1 Ikäryhmittäin ja sukupuolittain	10
3.2 Toimiaseman ja työnantajasektorin mukaan	11
4 TYÖAIKA	11
4.1 Viikkotyöaika asettunut alle 40 tuntiin	11
4.2 Työmäärän kokeminen	12
4.3 Ylitöiden korvaaminen	13
5 PALKKAUS	13
5.1 Taustatiedot	13
5.2 Luontoisedut, ylityöt ja tulospalkkiot	14
5.3 Palkkatunnusluvut nousivat sopimuskorotuksia enemmän	15
5.4 Sukupuoli	15
5.5 Iän vaikutus palkkaan ja verotus	16
5.6 Toimiasema	16
5.7 Valtio	17
5.8 Yliopistot ja ammattikorkeakoulut	17
5.9 Kunnat	17
5.10 Yritykset	17
5.11 Järjestöt	18
6 VASTAVALMISTUNEET	19
LIITTEET	21

ESIPUHE

Tämä on järjestyksessään kahdeskymmenes raportti työmarkkinoistamme. Liitto on tehnyt työmarkkinakyselyitä vuodesta 1994 lähtien, aluksi joka toinen vuosi ja vuodesta 2002 lähtien vuosittain.

Jäsenistöä koskevaa tietoa työmarkkinoista on ehtinyt kertyä runsaasti. Palkat, työmarkkinoille sijoittuminen ja työaika ovat aina olleet työmarkkinatutkimuksen perusteemoja. Näihin seikkoihin paneudutaan tässäkin raportissa. Myös vastavalmistuneiden tilannetta käsitellään omana lukunaan.

Työmarkkinatutkimuksista saatava tieto on liiton toiminnan kannalta keskeistä. Vuosittaisen kyselyn tuloksia käytetään liiton edunvalvonnan linjausten muodostamiseen sekä palkkaneuvontapalvelumme pohjana.

Kiitos jälleen kaikille kyselyyn vastanneille!

Aikatalossa toukokuun helteillä 2018

Nuutti Pursiainen

1 YLEISTÄ

1.1 Vastausaktiivisuus ja työtilanne

Kutsu kyselyyn lähetettiin marraskuussa 2017 kaikille liiton 9 796 työmarkkinoilla olevalle jäsenelle. Kutsu lähetettiin jäsenen sähköpostiosoitteeseen ja jos sellaista ei ollut, niin kirjeitse. Itse kysely toteutettiin www-kyselylomakkeen avulla. Vastausaktiivisuudeksi muodostui 21 % (2016: 21 %, 2015: 25 %, 2014: 26 %, 2013: 24 %, 2012: 32 %, 2011: 38 %, 2010: 45 %). Vastausaktiivisuus siis parani aavistuksen edellisvuoteen verrattuna. Iän ja sukupuolen perusteella otos kuvaa liiton jäsenistöä.

Vastanneista työvoimaan luokiteltiin kuuluvaksi 2 036 henkilöä, eli 97 % vastanneista. Työvoiman ulkopuolelle on rajattu päätoimiset opiskelijat, eläkeläiset, kotiäidit ja hoitovapaalla sekä pitkäaikaisella sairauslomalla olevat. Vuoden 2016 tutkimuksessa työvoimaan kuului 96 % vastanneista. **Taulukossa 1** työvoima on jaoteltu työtilanteen mukaan ja **kuviossa 1** palvelussuhteen ja sukupuolen mukaan.

Vastaajista noin 87 % työskenteli vastaushetkellä kokopäiväisesti ja noin 3 % osa-aikaisesti. Työttömänä vastaajista oli alle 5 %. Jäsenistön työmarkkinatilanne on kehittynyt edelleen parempaan suuntaan vuoden 2015

	Määrä	Osuus työvoimasta, %
Kokopäivätyö	1736	85,3 (85,7 / 82,5)
Osa-aikatyö	64	3,1 (3,0 / 2,5)
Osa-aikaeläke	5	0,2 (0,2 / 0,6)
Pienten lasten vanhempien lyhennetty työviikko	30	1,5 (1,2 / 1,3)
Vuorotteluvapaa	2	0,1 (0,2 / 0,3)
Opintovapaa tai apuraha	41	2,0 (1,9 / 1,8)
Perhevapaa	46	2,3 (1,8 / 2,0)
Työtön	100	4,9 (5,8 / 8,0)
Muu	12	0,6 (0,4 / 0,8)
Yhteensä	2036	100

Taulukko 1. Työvoiman työtilanne lokakuussa 2017, % (vuoden 2016 / 2015 vastaavat osuudet).

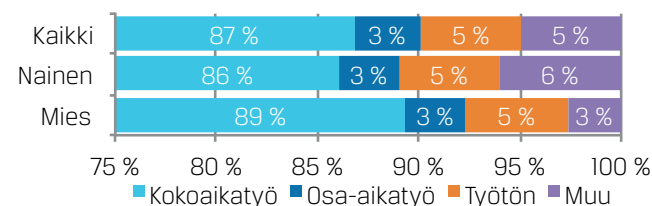
pohjalukemista. Työttömyyden viimeisten kahden vuoden aikana kokeneita oli vastaajista 18 % (2016: 18 %, 2015: 23 %, 2014: 20 %, 2013: 18 %). Ero miesten ja naisten välillä kokopäivätyössä käynnin osuuden suhteen pysyi lähes ennallaan edellisvuoteen verrattuna. Miehistä kokopäiväisessä työsuhteessa oli nyt 89 % ja naisista 86 %. Ero naisten ja miesten työttömyysasteissa on kuroutunut umpeen: vielä vuosi sitten miesten työttömyysaste oli kaksi prosenttiyksikköä naisia suurempi.

Naisten osuus työvoimaan kuuluvista vastaajista on asettunut noin 2/3 tasolle. Nyt työvoimaan kuuluvista vastaajista naisia oli 69 % ja miehiä 31 %. Tilanne on viime vuoteen verrattuna ennallaan.

1.2 Työvoiman ikärakenne

Työvoiman keski-ikä pysyi ennallaan ollen 42 vuotta. Naiset dominoivat nuorempia ikäryhmiä suvereenisti ja miesten osuus nousee vanhempiin ikäryhmiin edettäessä. Miesten osuus ei ollut kuitenkaan suurempi enää missään ikäryhmässä. Naisten keski-ikä oli 41 vuotta ja miesten 44 vuotta. Molempien sukupuolten keski-ikä pysyi samana edelliseen kyselyyn verrattuna.

Liiton työvoimaan kuuluvasta jäsenistöstä 45 % on alle 40-vuotiaita. Naisvaltaisin ryhmä on alle 30-vuotiaiden

Kuvio 1. Työvoima sukupuolen ja palvelussuhteen mukaan, %.

Ikäryhmä	Miehet, %	Naiset, %	Kaikki, %	Naisten osuus, %
Alle 30	7 (5 / 6)	12 (10 / 11)	10 (8 / 9)	81 (81 / 80)
30–39	32 (32 / 31)	36 (37 / 39)	35 (36 / 37)	72 (73 / 73)
40–49	29 (31 / 32)	30 (31 / 30)	30 (31 / 30)	70 (69 / 67)
50–59	26 (24 / 22)	18 (19 / 17)	21 (20 / 19)	61 (65 / 62)
60 ja yli	6 (8 / 9)	4 (3 / 3)	4 (5 / 5)	59 (49 / 44)
Yht.	100	100	100	69 (69/68)
Lkm	610	1 389	1 999	

Taulukko 2. Työvoiman ikäjakauma sukupuolittain ja naisten osuus ikäryhmittäin, % (vuosien 2016 / 2015 vast. osuudet).

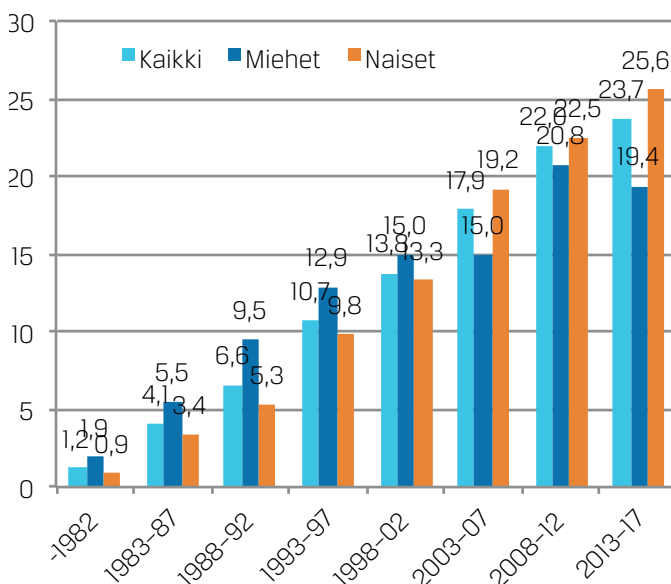
ikäluokka, josta 81 % on naisia. Ikäluokittaisessa tarkastelussa ei ole suuria muutoksia havaittavissa.

1.3 Tutkinnot ja pääaineet

Valtiotieteiden kandidaatin, maisterin, lisensiaatin tai tohtorin tutkinnon oli suorittanut 45% vastaajista. Yhteiskuntatieteiden kandidaatin, maisterin, lisensiaatin tai tohtorin tutkinto oli puolestaan 32 %:lla vastaajista. Vastaajista 14 %:lla oli puolestaan hallintotieteiden kandidaatin, maisterin, lisensiaatin tai tohtorin tutkinto. Muita tutkintoja - yleisimmät tutkinnot FM, KM, TTM - oli 9 prosentilla vastaajista. Osuudet säilyivät lähes muuttumattomina edelliseen vuoteen verrattuna. Tohtorin tutkinnon oli suorittanut 5 % vastaajista. Kaiken kaikkiaan yleisin tutkinto oli edelleen VTM, joka oli 40 prosentilla vastaajista.

Kuviosta 2 näkyy työvoiman jakautuminen perustutkinnon suorittamisvuoden mukaan. Jo aiemmin esille tullut sukupuolten ikäjakauma jäsenistössä näkyy myös tutkinnon suorittamisvuosissa.

Työvoimaan kuuluvan jäsenistön jakautuminen pääaineittain näkyy **kuviosta 3**. Neljä yleisintä pääaineryhmää olivat osuudeltaan muita suurempia ja niiden yhteisosuus oli noin 60 % vastaajien pääainejakaumasta.

Kuvio 2. Työvoima perustutkinnon suorittamisvuoden mukaan, %.

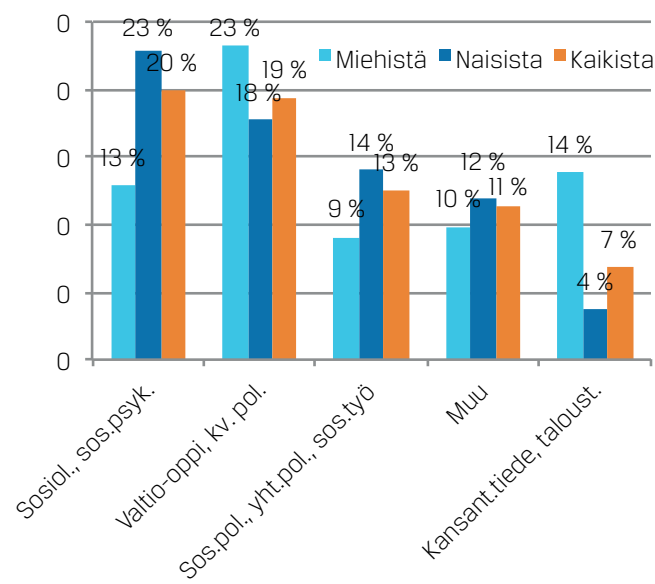
Jakaumassa näkyy selviä eroja miesten ja naisten välillä. Hallintotieteellisissä pääaineissa vastaajien osuudet vaihtelivat viiden prosentin molemmin puolin. Suuria muutoksia edellisiin tutkimuksiin verrattuna ei ole tapahtunut. Tarkat pääainekohtaiset jakaumat on esitetty **liitetaulukossa 1**.

1.4 Jäsenistön maantieteellinen jakautuminen

Maantieteellisesti työvoimaa tarkasteltaessa ilmenee työvoiman sijoittuminen etelään ja suurimpiin kaupunkeihin. Tilanne on pysynyt vuodesta toiseen lähes muuttumattomana.

Helsingin ja koko pääkaupunkiseudun merkitys työsäikäyntialueena on huomattava. Helsingissä sijaitsee lähes puolet jäsenistön työpaikoista. Osuus on pysynyt ennallaan vuoden takaisin tuloksiin verrattuna. Pääkaupunkiseudun metropolialueen työpaikkaosuus oli yhteensä 60 %. Pääkaupunkiseudun ulkopuolella työpaikat löytyvät todennäköisimmin yliopistopaikkakunnilta ja alueellisilta keskuspaikkakunnilta.

Kotiosoitteena Helsinki oli 40 prosentilla vastaajista, eli Helsingissä käydään töissä edelleen myös muualta käsin. Edelliseen tutkimukseen verrattuna Helsingissä asuvien osuus nousi kaksi prosenttiyksikköä.

Kuvio 3. Neljä yleisintä pääaineryhmää, %.

2 SIOJITTUMINEN TYÖMARKKINOILLE

2.1 Toimiasemaluokittelu

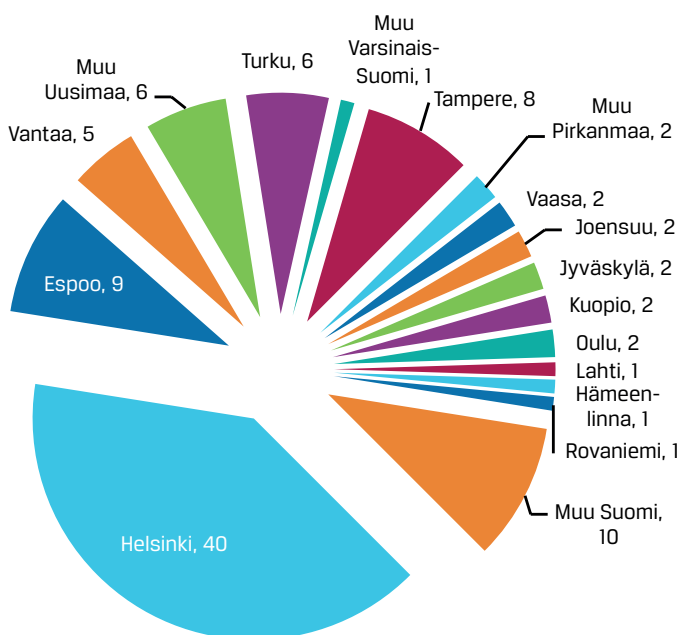
Tutkimuksessa tiedusteltiin vastaajien toimiasemaa, johon he katsoivat sijoittuvansa. Johtotehtäviin kuuluvat ylin johto, ylempi keskijohto, keskijohto ja alempi keskijohto – siis kaikki johto- ja esimiestehtävissä toimivat. Asiantuntijoiksi luokitellaan erilaisissa suunnittelu-, tutkimus- ja kehitystehtävissä toimivat sekä koulutuksellista asiantuntijuutta tehtävissään tarvitsevat. Opetustehtäviin on sisällytetty opettajat sekä yliopistojen, korkeakoulujen ja ammattikorkeakoulujen opetus- ja tutkimushenkilöstö. Muihin tehtäviin kuuluvat yrittäjät, toimihenkilöt sekä täysin koulutusta vastaamatonta suorittavaa työtä tekevät.

Kokopäivätyössä olevista enemmistö, 68 %, toimi erilaisissa asiantuntijatehtävissä. Toiseksi suurimman ryhmän muodostivat erilaisissa johtotehtävissä työskentelevät 25 % osuudella. Opetustehtävissä toimivien osuus oli 2 % ja kategoriaan muut kuului 5 % vastanneista. Edelliseen tutkimukseen verrattuna asiantuntijatehtävissä toimivien osuus kyselyyn vastanneista nousi kaksi prosenttiyksikköä kun taas johtotehtävissä ja muissa tehtävissä toimivien osuus laski prosenttiyksikköä.

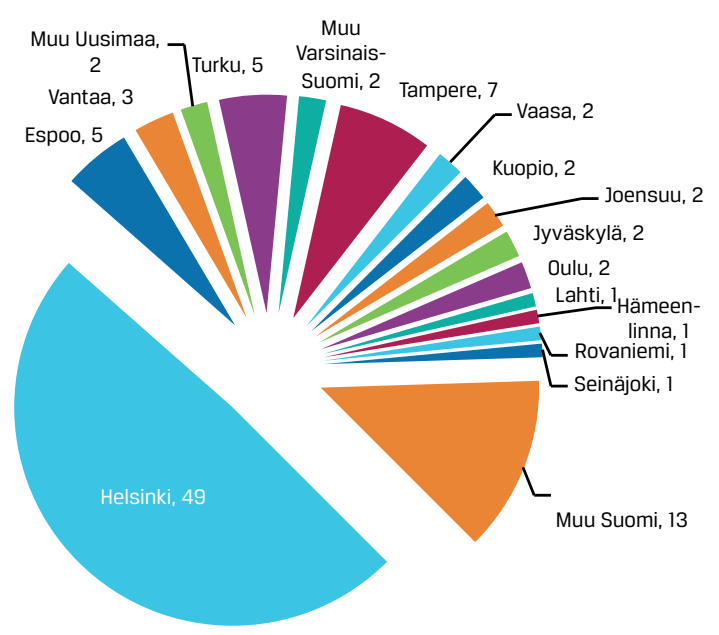
sikön kummassakin ryhmässä. Tarkempi toimiasemakohtainen jakauma on esitetty liitetaulukossa 2.

Ikäryhmittäiset erot osoittavat luonnollisen urakehityksen olemassaolon. Työura alkaa useimmiten perusasiantuntijatehtävissä ja ajan kuluessa on mahdollista siirtyä esimies- ja johtotehtäviin, kuten kuviosta 6 näkyy. Alle 30-vuotiailla Muu tehtävät -ryhmän osuus pieneni kahdeksalla prosenttiyksiköllä 14 % tasolle. Tämä viittaa siihen, että vastavalmistuneilla koulutusta vastaaviin tehtäviin työllistyminen on helpottunut selvästi talouden syklin muutoksen myötä. Koulutuksen ja työn vastaavuus toimiasemataarkastelun perusteella oli edellisvuonna tässä ikäryhmässä kaikkien aikojen heikoin ja nyt havaittu kehitys parempaan on erittäin positiivinen ilmiö.

Toimiasemien nelijaon kautta voidaan havaita jälleen pieniä sukupuolten välisiä eroja. Asiantuntijatehtävissä toimivien miesten ja naisten osuudet olivat edellisessä tarkastelussa lähes yhtäsuuria ja nyt eroa on kolme prosenttiyksikköä. Johtotehtävissä toimivien naisten ja miesten osuuksien ero on puolestaan jo seitsemän prosenttiyksikköä. Myös kategoriassa muut tehtävät naisten ja miesten osuuksissa oli eroa kolme prosenttiyksikköä.

Kuvio 4. Työvoimaan kuuluvan jäsenistön asuinpaikkakunta, %.

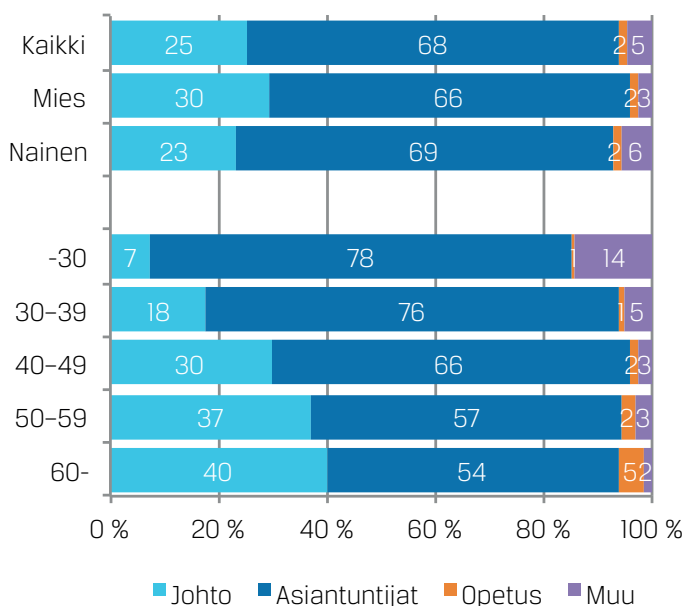
Kuvio 5. Työvoimaan kuuluvan jäsenistön työssäkäyntipaikkakunta, %.

2.2 Sijoittuminen työnantajasektoreittain

Työntantajasektoreittain jaoteltuna kokopäivätyössä olevista vastaajista 33 % sijoittui valtion palvelukseen, 19 % kuntiin, 22 % yritysten palvelukseen, 16 % järjestöihin ja säätiöihin sekä 10 % yliopistojen tai ammattikorkeakoulujen palvelukseen. Edellisvuoteen verrattuna voidaan havaita viiden prosenttiyksikön suuruinen siirtymä julkiselta sektorilta yksityiselle sektorille. Edellisvuonna siirtymä, joskin pienempi, oli pänvastaiseen suuntaan.

Tarkasteltaessa eri työnantajasektoreille sijoittumista sukupuolittain suurin ero voidaan havaita valtion ja järjestöjen palvelukseen sijoittumisessa, kuten **kuviosta 7** näkyy. Eri sektorien suuruusjärjestys työllistäjänä miesten ja naisten välillä eroaa vain yritysten ja kuntien suhteen. Naisilla kuntasektori on toiseksi suurin työllistäjä valtion jälkeen, kun taas miehillä näiden osuudet työllistäjinä ovat yhtä suuret.

Edellisvuoteen verrattuna mielenkiintoisin muutos on naisten aiempaa runsaampi sijoittuminen yritysten palvelukseen: yrityssektorin osuus naisten työllistäjänä kasvoi 17 prosentista 21 prosenttiin ja se on toiseksi suurin työllistäjä valtiosektorin jälkeen. Asetelma on miehillä sama.

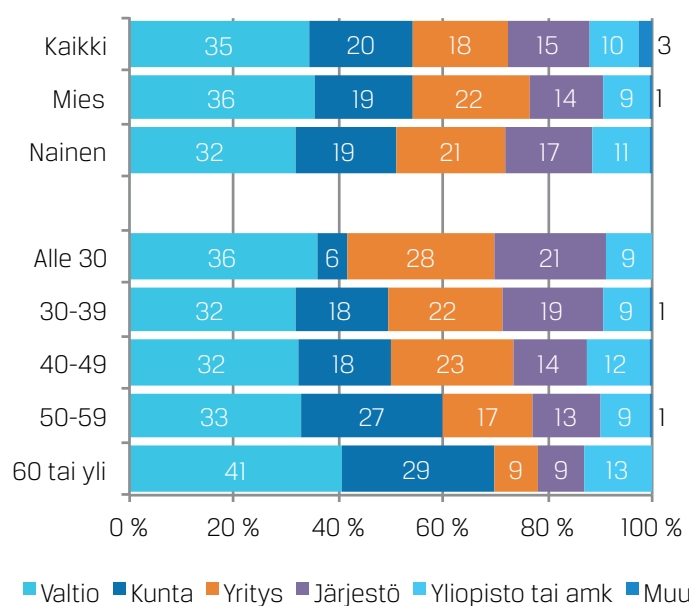

Kuvio 6. Toimiasemajakauma sukupuolen ja iän mukaan, kokopäivätyössä olevat, %.

Ikäryhmittäisessä tarkastelussa voidaan havaita kuntasektorin merkityksen muutos työllistäjänä. Nuoremmista ikäryhmissä sen osuus työllistäjänä jää alle 20 prosenttiin, ja alle 30-vuotiaiden ikäluokassa vain kuuteen prosenttiin, kun taas vanhimmissa ikäryhmissä osuus on selkeästi suurempi. Vanhemmissa ikäluokissa noin kaksi kolmesta vastaajasta on julkisen sektorin palveluksessa. Alle 30-vuotiaiden ikäryhmässä valtiosektorin merkitys työllistäjänä on edelleen suuri. Nyt valtiosektorin osuus oli 36 % kun se edellisen kyselyn yhteydessä oli 39 % ja kaksi vuotta sitten 32 %. Suurimmillaan osuus oli 42 %, vuonna 2010. Yritysten palveluksessa olevien osuus on suurin alle 30-vuotiaiden ikäryhmässä, jossa osuus on 28 %. Myös järjestöjen palveluksessa olevia on puolestaan eniten alle 30-vuotiaiden ryhmässä, 21 %.

2.3 Ensimmäinen työpaikka

Kaikista työmarkkinatutkimukseen vastanneista 61 prosentilla oli ollut pysyvä tai määräaikainen koulutusta vastaava työpaikka jo valmistumishetkellä. Edelliseen vuoteen verrattuna tämän ryhmän osuus pysyi ennallaan valmistumisen jälkeen työpaikkaa hakeneiden työnhakijoiden keskuudessa. Yhden kuukauden ja puolella työtä hakeneista haku oli kestänyt neljä

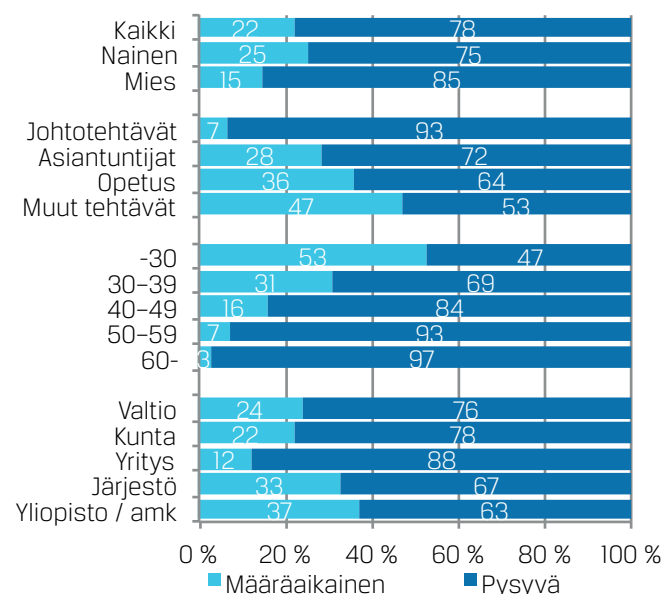

Kuvio 7. Työnantajasektori iän ja sukupuolen mukaan, kokopäivätyössä olevat, %.

kuukautta tai vähemmän. Työhaun keston keskiarvo oli puolestaan seitsemän kuukautta. Näiden tunnuslukujen valossa työn saaminen ei ole helpottunut, muttei myöskään vakeutunut edellisvuoteen verrattuna.

Valmistuneiden työllistymisajoissa on kuitenkin edelleen suurta eroavaisuutta, sillä vastaajien joukosta löytyi yksittäistapauksia, joissa työhaun kesto oli jopa viisi vuotta tai enemmän. Toisaalta alle 30-vuotiaiden ryhmässä – jonka voi ajatella parhaiten kuvaavan nykytilannetta – 60 prosentilla oli ollut työtä jo valmistumishetkellä. Vuoden kuluttua valmistumisesta kuitenkin enää kolme prosenttia koko tästä ikäryhmästä oli vailla työtä. Valmistumishetkellä työtä saaneiden tai jo sitä ennen työllistyneiden osuus pysyi ennallaan vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Lukujen valossa positiivista tilannetta selittää osaltaan varmasti myös valmistumisen ajoittaminen työllistymisen yhteyteen.

Liitetaulukosta 4 löytyvät tarkemmat ikäryhmittäiset jakaumat valmistumisen jälkeisen työhaun kestosta.

Kuvio 8. Määräaikaisten palvelussuhteiden osuus sukupuolen, työnantajasektorin, toimiaseman ja ikäryhmän mukaan, %.

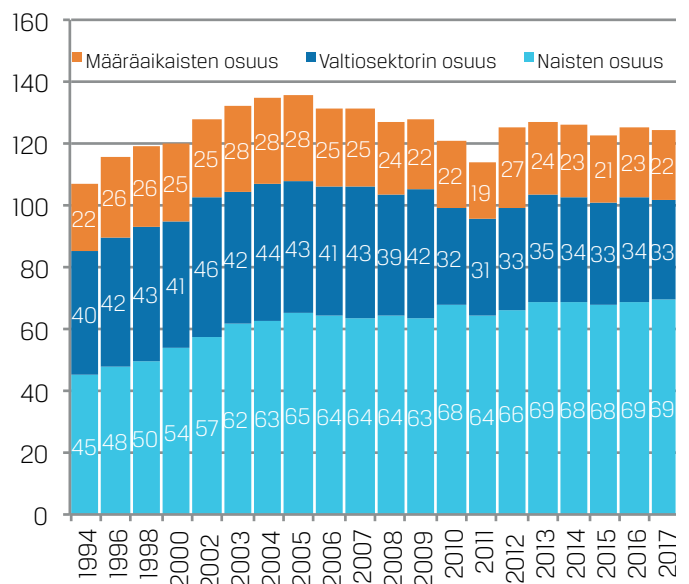
3 MÄÄRÄAIKAISUUS

3.1 Ikäryhmittäin ja sukupuolittain

Vastaajajoukosta 22% työskenteli kyselyhetkellä määräaikaisessa palvelussuhteessa. Määräaikaisten osuus pieni prosenttiyksikön edellisen kyselyn tuloksiin verrattuna.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna voidaan selkeästi havaita, että mitä vanhempiin ikäryhmiin mennään, sitä harvinaisempaa määräaikaisuus on (**kuvio 8**). Alle kolmekymppisistä yli 50 % työskenteli määräaikaisena ja yli kuusikymppisistä vain 3 %. Erityisesti alle 30-vuotiaidenkin ikäryhmän määräaikaisuus ilmentää työmarkkinoiden suhdannevaihteluja. Toisaalta tässä yhteydessä on hyvä huomata, että edellisvuoteen verrattuna määräaikaisena työskentelevien osuus ikäryhmässä pieneni kuusi prosenttiyksikköä.

Vanhimman ikäluokan määräaikaisten osuus pieni prosenttiyksikön. Edellisen tutkimuksen yhteydessä osuus tuplaantui (2 % => 4 %), mutta vaihtelussa näyttää olevan pikemmin kyse otokseen liittyvästä ilmiöstä kuin työuran loppupäähän liittyvästä uudesta trendistä.

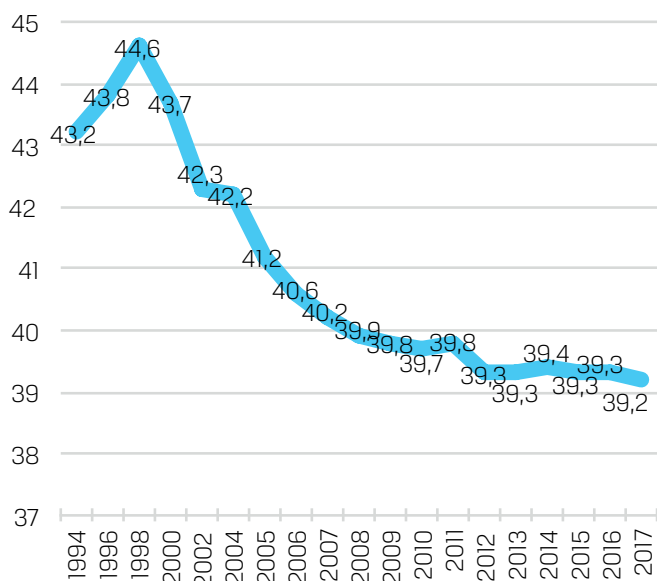
Kuvio 9. Naisjäsenten, valtiosektorin, ja määräaikaistuuksien osuuden kehitys jäsenistössä 1994–2017, %.

Miesten ja naisten välillä on havaittavissa ero palvelussuhteen luonteessa. Nykyinen palvelussuhde oli määräaikainen vain 15 %:lla miehistä kun naisista puolestaan 25 % työskenteli määräaikaisena. Edelliseen kyselyyn verrattuna miehillä määräaikaisten osuus pieneni kaksi prosenttiyksikköä.

3.2 Toimiaseman ja työnantajasektorin mukaan

Myös toimiasemien välillä on eroa määräaikaaisuusien yleisyyden suhteen. Johtotehtävissä työskentelevistä harvempi kuin joka kymmenes (7 %) oli määräaikainen, kun puolestaan asiantuntijatehtävissä noin joka neljäs (28 %) ja opetustehtävissä noin joka kolmas (36 %) oli määräaikaisia. Toimiasemakategoriassa muut tehtävät määräaikaisia oli lähes puolet (47 %) palvelussuhteista.

Suhteessa eniten määräaikaaisia palvelussuhteita oli yliopistosektorilla, jossa useampi kuin joka kolmas (37 %) oli määräaikainen. Järjestöjen palveluksessa työskentelevistä joka kolmas (33 %) oli määräaikainen. Valtiosektorilla lähes joka neljäs (24%) ja kuntasektorilla reilu viidennes (22 %), palvelussuhteista oli määräaikaaisia. Yritysten palveluksessa olevien jäsenten työsuhteista harvempi kuin joka kymmenes (12 %) oli määräaikaaisia. Tyypillisin määräaikainen liiton jäsen on edelleenkin – hieman yleistäen profiiloutuina – valtiosektorilla asian-

Kuvio 10. Työmarkkinatutkimuksissa (1994–2017) ilmoitettujen viikkotuntimäärien keskiarvot.

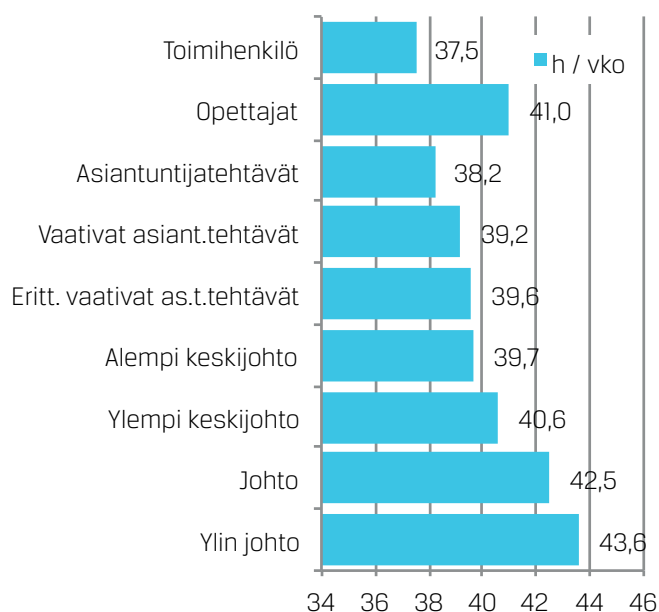
tuntijatehtävissä työskentelevä nuorehko, äskettäin valmistunut nainen.

4 TYÖAIKA

4.1 Viikkotyöaika asettunut alle 40 tuntiin

Kokopäivätyötä tekevien keskimääräinen viikkotuntimäärä oli kyselyn tekohetkellä 39,4 tuntia. Tilanne pysyi lähes muuttumattomana vuoden takaiseen kyselyyn verrattuna. Pientä työaikalisäystä voio osaltaan selittää työmarkkinoiden kilpailukykysojimuksen (Kiky) vuositista työaikaä lisäävä vaikutus (+ 24 tuntia / vuosi). Vertailun vuoksi todettakoon, että kaikkien akavalaisten keskiarvo oli Tilastokeskuksen tutkimusten mukaan 40,6 tuntia vuonna 2016. Liiton jäsenistön työtuntien määrä on ollut laskussa vuodesta 1998 lähtien, joka oli viikkotuntimäärällä mitattuna rankin vuosi. Huomionarvoista on, että 86 prosentilla vastaajista työsojimuksessa sojittu viikkotyöaika on 37,5 tuntia tai vähemmän.

Miesten ja naisten välinen ero keskimääräisissä todellisissa viikkotyöajoissa oli noin 20 minuuttia. Miesten keskimääräinen toteutunut työaika oli 39,6 tuntia viikossa ja naisilla 39,3 tuntia. Mediaaneilla mitattuna eroa oli puoli tuntia, naisten viikkotuntimediaani oli 38 ja

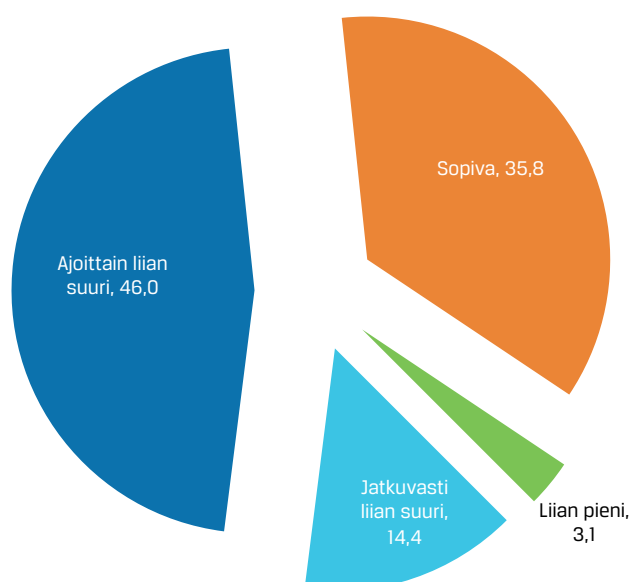
Kuvio 11. Ilmoitettujen viikkotuntimäärien keskiarvot toimiasemittain (kokopäivätyötä tekevät).

miesten 38,5. Sovittu säännöllinen työaika oli sekä keskiarvoisesti että mediaaneilla mitaten miehillä ja naisilla molemmilla 37,5 tuntia.

Mitä korkeammassa toimiasemassa henkilö työskentelee sitä pidempi työviikko on. Ylin johto teki keskimäärin noin 44 tuntia viikossa, noin viisi tuntia pidempää työviikkoa kuin alempi keskijohto. Eri asiantijaryhmien väliset erot työviikon pituudessa asettuivat noin puoleltoista tunnin vaihteluvälille (38,2–39,6 tuntia).

4.2 Työmäärän kokeminen

Kaikista vastaajista hieman useampi kuin joka kymmenes (14 %) koki työmääränsä jatkuvasti liian suureksi, kuten **kuvioista 12**. Ilmenee. Näin vastanneiden osuus nousi prosenttiyksikön edellisvuoteen verrattuna. Vastaajista 46 % koki työmäärän ajoittain liian suureksi ja 36% vastaajista oli puolestaan sitä mieltä, että työmäärä on sopiva. Muutokset työmääräkokemusten osuuksissa ovat pieniä. Jakauma kuitenkin osoittaa, että työtaakkaa on syytä seurata. Pahimmillaan jatkuva aliresurssointi johtaa työssä jaksamisen ongelmiin ja tuottavuuden laskuun. Kolme prosenttia kaikista töitä tehneistä vastaajista olisi halunnut tehdä enemmänkin töitä. Tämän ryhmän osuus pysyi ennallaan.

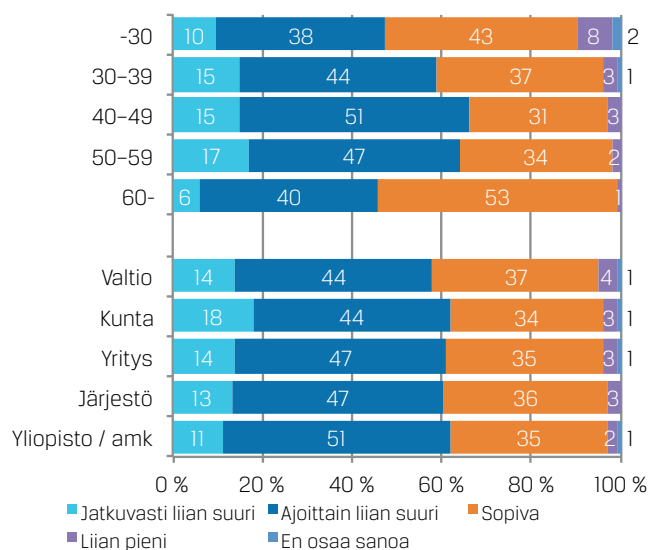
Kuvio 12. Työmäärän kokeminen, %.

Kuviosta 13 voidaan havaita eri ikäryhmien väliset erot työmäärän kokemisessa: Alle 30-vuotiaat, vasta työelämään tulleet, ovat kokeneet työmäärän siedettävämmäksi kuin pidempään työelämässä olleet ikäryhmät. Ikäryhmästä lähes puolet piti työmääräänsä sopivana tai liian pienenä. Selittäviä tekijöitä – kuten vanhempien ikäryhmien vaativammat tehtävänkuvat, esimiestyön vastuut jne. – on varmasti löydettävissä useita. Näin on siis edelleenkin, mutta huomionarvoista on, että nyt työmääränsä jatkuvasti liian suureksi kokevien alle 30-vuotiaiden osuus edelleen nousi. Yli 40-49 ja 50-59-vuotiaiden ikäryhmissä noin kaksi kolmesta vastaajasta koki työmäärän joko jatkuvasti tai ajoittain liian suureksi.

Työnantajasektoreittain asiaa tarkasteltaessa jatkuvasti liian suureksi työmääränsä kokevien osuus vaihtelee työnantajittain välillä 11–18 %. Kuntasektorilla näin kokevien osuus nousi neljä prosenttiyksikkö edellisvuoteen verrattuna. Erot työnantajasektoreiden välillä ovat kaiken kaikkiaan tasoittuneet.

4.3 Ylitöiden korvaaminen

Vastaajista runsas kaksi kolmasosaa (68 %) oli tehnyt ylitöitä. Korvaustavoista yleisin oli edelleen ylitöiden korvaaminen vapaa-aikana ilman korotuksia (ns. 1:1), kuten

Kuvio 13. Työmäärän kokeminen, ikäryhmittäin ja työnantajasektoreittain, %

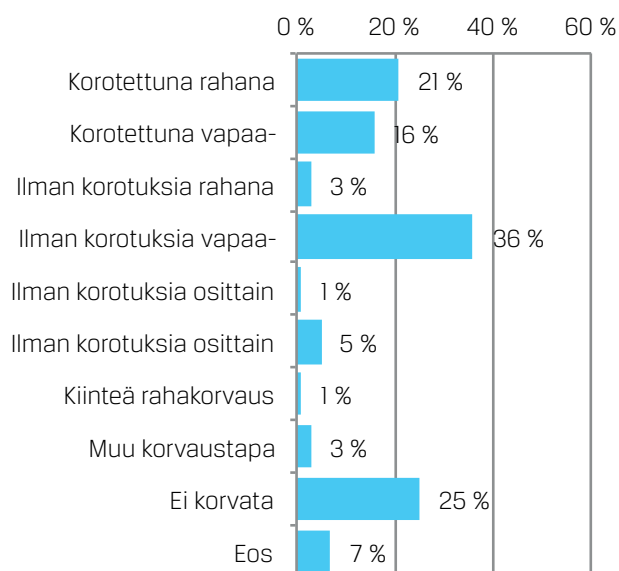
kuvioista 14 näkyy. Tällaisen korvauksen sai 36 % ylitöitä tehneistä. Noin joka viidennen vastaajan ylityöt korvattiin työaikalakien, virka- tai työehtosopimusten mukaisesti joko korotettuna rahana (21 %) tai korotettuna vapaa-aikana (16 %). Tässä on tapahtunut merkityksellinen kymmenen prosenttiyksikön muutos parempaan suuntaan edellisvuoteen verrattuna. Joka neljäs (25 %) ylitöitä tehnyt ei puolestaan saanut ylitöistään mitään korvausta tai niiden katsottiin kuuluvan peruspalkkaan.

5 PALKKAUS

5.1 Taustatiedot

Palkkatiedot on laskettu lokakuussa 2017 kokopäivätyötä tehneiden vastaajien palkoista. Heistä kaikkiaan 1 731 henkilöä antoi palkkalukuihin riittävät tiedot. Kyseinen joukko vastaa profiililtaan jäsenrekisteristä poimittua jäsenkunnan profiilia ja on näin vertailukelpoinen edellisvuoden palkkatunnuslukuihin.

Kokonaiskuukausiansio koostuu lokakuussa 2017 maksetusta bruttomääräisestä rahapalkasta sekä mahdollisista bonuksista ja muista palkkioista kuukausikohtaisesti jaettuna, rahana maksetuista ylityökorvauksista ja luontoisetujen verotusarvosta.

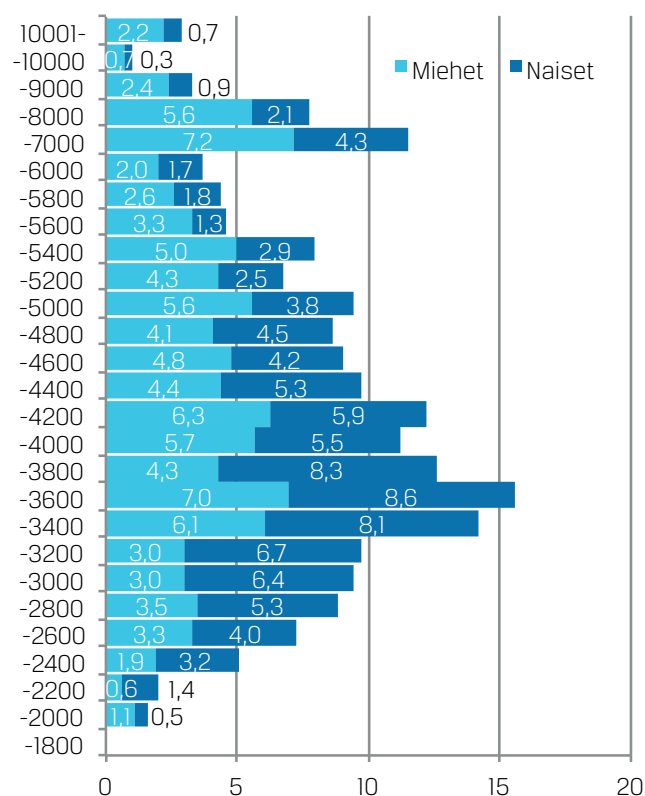
Kuvio 14. Ylitöiden korvaaminen, kokopäivätyötä tekevät, ylitöitä tehneet%.

Säännöllisen työajan ansiot muodostivat jäsenistön keskimääräisestä kokonaisbruttopalkasta 97 %. Peruspalkan merkitys palkanmuodostuksessa nousi prosenttiyksikön edellisvuoteen verrattuna. Luontoisetujen verotusarvo, liikkuvat palkanerät ja ylityökorvaukset muodostivat jäljelle jäävän kolmen prosentin osan.

Palkkakysymyksiin riittävin tiedoin vastanneiden työnantajasektorijakauma - valtio 33 %, kunnat 19 %, yliopistot ja ammattikorkeakoulut 10 %, yritykset 22 %, järjestöt 16 % - vastaa jäsenistön jakautumista työmarkkinoille.

5.2 Luontoisedut, ylityöt ja tulospalkkiot

Palkkatietonsa ilmoittaneista 40 % sai luontoisetuja ja niiden arvo oli keskimäärin 199 euroa. Luontoisetuja saaneiden osuus kasvoi viitisen prosenttiyksikköä edellisvuoteen verrattuna. Ylityökorvauksia kysyttynä ajanjaksona ilmoitti saaneensa 7 % vastanneista, keskimäärin 282 euroa.

Kuvio 15. Bruttopalkkojen (ml. bonukset) jakautuminen sukupuolen mukaan, %.

Edellisen vuoden (1.11.2016 – 31.10.2017) aikana säännöllisen kuukausiansion lisäksi päätoimesta oli saanut tulospalkkioita, bonuksia, voitonjakoja tms. liikkuvia palkaneriä 18 % tarkasteltavasta ryhmästä. Tämän ryhmän osuus kasvoi prosenttiyksikön edellisvuodesta. Keskimääräinen liikkuvien palkanerien summa oli 4 650 euroa vuodessa, kun vuonna 2016 vastaava summa oli 5 160 euroa ja vuonna 2015 puolestaan 5 075 euroa. Tyypillisin vuosibonusten määrä oli 1 500 euroa. Vuonna 2016 vastaava summa oli 1 800 euroa ja vuonna 2015 vielä 2 000 euroa.

Erot sukupuolten välillä liikkuvia palkaneriä saaneiden osuuksissa katosivat, ja erot niiden suuruuksissakin pienenivät. Miehet olivat saaneet vuoden aikana bonuksia keskimäärin 6 714 euroa ja naiset puolestaan 3 410 euroa. Edellisessä tutkimuksessakin sukupuolten välinen ero keskiarvosummissa oli yli 5 700 euroa (miehet 8 825 euroa ja naiset 3 103 euroa). Mediaanisummissa ero oli selvästi kapeampi, vain noin 500 euroa (miehet 2 000 euroa ja naiset 1 500 euroa).

Yritysten palveluksessa tulospalkkioita oli vuoden aikana saanut 44%, järjestöjen, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen puolella ja valtiosektorilla 7 % sekä kunnissa 18 % tarkasteltavasta ryhmästä. Yrityspuolella

Ikäryhmä	Tulospalkkiot yms. palkanlisät edellisen vuoden aikana keskimäärin, € (TMT 2016)	Tulospalkkioita saaneita ikäryhmästä, % (TMT 2016)
Alle 30	1063 (3566)	18 (13)
30–39	3784 (3502)	19 (17)
40–49	5703 (7367)	17 (19)
50–59	6824 (5598)	17 (14)
60 ja yli	2477 (2241)	15 (22)
Kaikki	4650 (5160)	18 (17)

Taulukko 3. Tulospalkkiot edellisen vuoden aikana ikäryhmittäin (suluissa vuoden 2016 tiedot)

tulospalkkioiden suuruus oli keskimäärin 7 044 euroa vuodessa, järjestöissä 2 699 euroa, yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2 217 euroa, kunnissa 1 754 euroa ja valtiolla 1 446 euroa.

Taulukossa 3 on eritelty tulospalkkiot ikäryhmittäin. Liikkuvia palkaneriä saaneita oli kaikissa ikäryhmissä.

5.3 Palkkatunnusluvuissa laskua

Kokopäivätyössä olevan tarkasteluryhmän kokonaispalkan keskiarvo nousi vuoden 2016 työmarkkinatutkimukseen verrattuna 1,1 %, 4 353 eurosta 4 307 euroon. Keskiarvopalkan ja mediaanipalkan erotus oli 361 euroa. Mediaanipalkka laski 54 euroa 3 946 euroon. Säännöllisen työajan ansion keskiarvo oli 4 180 euroa ja mediaani 3 880 euroa. Säännöllisen työajan keskiarvopalkka laski 0,2 % ja mediaanipalkka 0,5 %. Nettopalkalla mitattuna ansiotaso nousi keskiarvopalkassa 0,8 % (nyt 2 794 euroa) ja mediaanipalkassa 0,6 % (nyt 2 650 euroa).

Vuosi	Keskipalkka €/kk	Muutos edelliseen tutkimukseen, %	Prosenttia vuoden 2017 keskipalkasta
2017	4 307	-1,1	100
2016	4 353	1,9	101,1
2015	4 272	2,4	99,2
2014	4 171	-0,1	96,8
2013	4 176	3,1	97,0
2012*	4 049	-2,6	94,0
2011*	4 159	-	96,6
2011	4 356	7,0	101,1
2010	4 072	3,9	94,5
2009	3 920	2,3	91,0
2008	3 832	8,5	89,0
2007	3 532	1,8	82,0
2006	3 470	3,9	80,6
2005	3 340	3,7	77,5
2004	3 220	4,4	74,7
2003	3 090	1,1	71,7
2002	3 050	6,5	70,8
2000	2 870	3,5	66,6
1998	2 770	7,4	64,3
1996	2 580	0,8	59,9
1994	2 560	-	59,4

Taulukko 4. Bruttopalkan (ml. bonukset) keskiarvo ja muutos vuosina 1994–2011 ja painokertoimin* 2011–12. Vuosien 2013–17 osalta on tarkastettu vastaajajoukon edustavuus.

Taulukosta 4 ilmenevät keskiarvopalkat työmarkkina-tutkimusvuosilta 1994 – 2017 sekä muutosten suuruus-luokka. Vuosien 1998 ja 2002 suurehkoa prosentuaalis-ta palkkatason nousua selittää luonnollisesti osaltaan kahden vuoden tutkimusväli.

Vastaajista 10 % ansaitsi vähemmän kuin 2 722 €/kk ja 10 % puolestaan enemmän kuin 6 210 €/kk. Vuonna 2014 vastaavat summat olivat 2 700 €/kk ja 6 000 €/kk ja vuonna 2013 puolestaan 2 624 €/kk ja 6 000 €/kk. Fraktiilien F25 ja F75 väliin jää 50 % tarkasteluryhmän palkoista ja vaihteluväliksi muotoutui 3 200–4 900 €/kk. Näiden fraktiilien välinen ero kasvoi edellisvuodesta 60 eurolla 1 700 euroon. **Taulukossa 5** on eritelty lisää palkkatunnuslukuja.

5.4 Sukupuoli

Kokopäivätyössä olevat naiset ansaitsivat lokakuussa 2017 keskimäärin 85% kokopäivätyötä tekevien miesten palkoista. Tämä ero on pysynyt edellisvuoteen verrat-tuna ennallaan. Miehillä keskikuukausipalkka oli 4 790 euroa ja naisilla 4 076 euroa.

Miehet ansaitsivat pysyvässä kokopäiväisessä palve-lussuhteessa keskimäärin 5 063 euroa, kun naisilla tu-lot jäivät 4 366 euroon. Ero on lähes olematon (3 290 euroa / 3 285 euroa), jos tarkastellaan määräaikaista työsuhteita. **Kuviosta 15** näkyy, kuinka naisten brutto-palkat painottuvat edelleen palkkahaitarin keskivälin alapuolelle, kun taas miesten palkkojen hajonnassa painottuvat myös suuremmat palkat.

Sukupuolten välisiä eroja palkkauksessa on syytä tar-kastella toimiasemittain. **Taulukosta 6** näkyvät käytän-nön palkkaerot toimiasemien sisällä.

Toimiasemista ainoastaan ylin johto oli miesvaltainen. Sukupuolten väliset palkkaerot kaventuivat kaikissa muissa ryhmissä paitsi opetushenkilöstön parissa ja määrältään suurimmassa ryhmässä eli perusasiantun-tijatehtävissä. Alemmassa keskijohdossa ja toimihen-kilötehtävissä naisten keskipalkat olivat miesten keski-palkkoja korkeammat. Toimiasemittainen palkkaerojen tarkastelu auttaa osaltaan hahmottamaan selittäviä tekijöitä sukupuolten välisille palkkaeroille. Liiton palkka-

	Säännöllisen työajan ansio	Luontoisetujen verotusarvo	Ylityö- yms. korvaukset	Päätoimen kuukausiansio	Nettopalkka	Liikkuvat pal-kanerät/kk	Kokonaiskuu-kausiansio
Keskiarvo	4 180	199	282	4 238	2 794	387	4 307
Mediaani	3 880	34	149	3 900	2 650	125	3 946
F10	2 680	20	50	2 700	2 000	25	2 700
F25	3 200	20	100	3 220	2 250	58	3 230
F75	4 900	150	300	4 940	3 200	333	4 990
F90	6 000	240	500	6 100	3 800	833	6 120

Taulukko 5. Ilmoitettujen palkkojen tunnusluvut, €/kk.

	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Ylin johto	7525 (75)	8014 (72)	7230 (80)	6564 (101)	6715 (86)	6503 (82)	7679 (80)
Johto	4326 (83)	7378 (73)	6858 (85)	6568 (91)	7745 (78)	5708 (103)	6097 (95)
Ylempi keskijohto	5746 (86)	5909 (85)	6009 (82)	5115 (96)	5306 (90)	5059 (93)	5868 (79)
Alempi keskijohto	4547 (101)	4280 (99)	4461 (95)	4525 (92)	4765 (87)	4411 (94)	4509 (87)
Erittäin vaativat asiantuntija-tehtävät	5090 (96)	5155 (95)	5060 (94)	4973 (96)	5028 (92)	5098 (88)	5052 (90)
Vaativat asiantuntijatehtävät	4348 (95)	4396 (94)	4481 (91)	4388 (91)	4442 (94)	4239 (94)	4168 (94)
Asiantuntijatehtävät	3521 (93)	3489 (97)	3468 (95)	3288 (99)	3487 (94)	3384 (93)	3338 (94)
Korkeakoulujen opettajat ja tutkimushenkilöstö	4089 (98)	4271 (103)	4070 (96)	3498 (117)	3739 (96)	4023 (93)	4549 (84)
Toimihenkilö	2353 (114)	2562 (110)	2505 (105)	2758 (92)	2807 (90)	2407 (110)	2762 (90)

Taulukko 6. Miesten keskiarvopalkat toimiasemittain, €/kk (naisten palkkojen osuus miesten palkoista toimiasemittain, %).

neuvonnalla on osaltaan pyritty kaventamaan tätä eroa rohkaisemalla jäseniä hinnoittelemaan osaamisensa oikealle tasolle, sukupuolesta riippumatta.

5.5 Iän vaikutus palkkaan ja verotus

Kuviossa 16 näkyy palkkatunnuslukuja ikäryhmittäin. Naisten osuus nuorimmissa ikäryhmissä on miehiin verrattuna moninkertainen. Alle 30-vuotiaista yli 80 % on naisia. Vanhimmissa ikäryhmissä osuudet ovat aavistuksen tasaisempia, joskin naiset ovat niissäkin enemmistönä.

Tuloveroaste laskettiin palkoista, joissa ei ollut mukana liikkuvia palkaneriä. Vielä vuonna 2000 jäsenkunnan tuloveroaste oli 41,7 %. Siitä lähtien tämä tunnusluku on ollut laskusuunnassa, poikkeamana kausi 2013–2016.

5.6 Toimiasema

Kokonaisansioiden keskiarvot nousivat eri johtotehtävissä ylempää keskijohtoa lukuun ottamatta, ja lasivat muissa toimiasemissa pois lukien vaativat asiantuntijatehtävät, joissa palkkatunnusluvut pysyivät ennallaan. Ylimmän johdon ja johdon kokonaisansioiden muutosherkkyttä selittää osaltaan toimiaseman alttius liikkuvien palkanerien muutoksille.

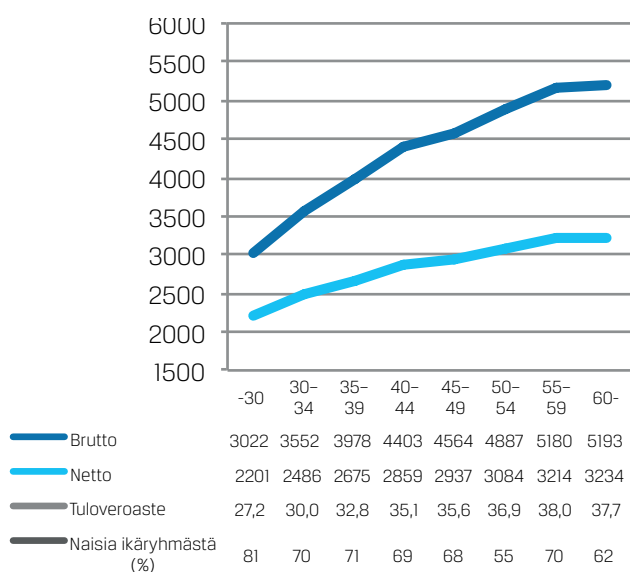
Palkkojen hajonta on edelliseen tutkimukseen verrattuna pysynyt ennallaan. Selkeä hajonta ylimmässä johdossa ja johdossa (minimi runsaat 2 200 € ja maksimi noin 25 000€) on toisaalta hyvinkin luonnollista – mah- tuuhan samaan kategoriaan ylintä johtoa yhtä lailla yri- tysmaailmasta, järjestöistä kuin julkiselta sektorilta.

5.7 Valtio

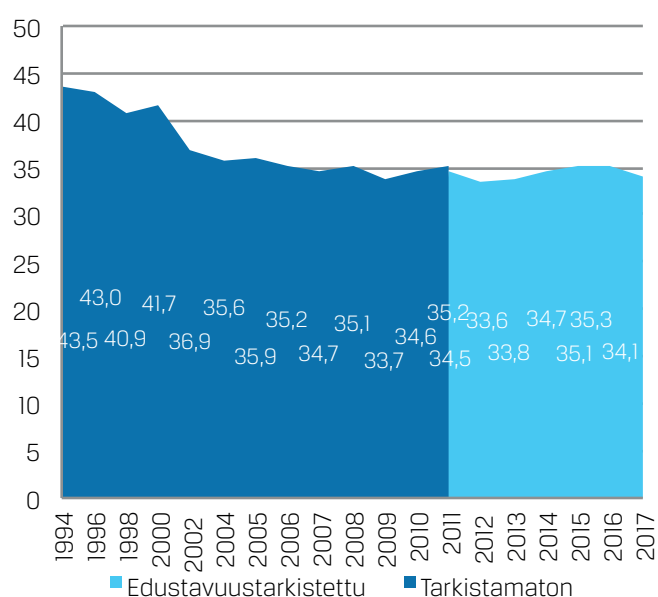
Valtiosektorilla keskiarvopalkka oli 4 282 €/kk, mikä on hieman matalampi kuin kaikkien vastanneiden keskiarvo 4 307 €/kk. Mediaanipalkka oli puolestaan 4 132 €/kk. Valtiosektorin F10-tunnuslukupalkka oli 2 700 €/kk ja F90-tunnuslukupalkka 6 0300 €/kk. Puolella vastaan- neista palkka asettui vaihteluvälille 3 400–4 9900 eu- roa/kk (F25–F75).

Sukupuolittain tarkasteltuna miehillä keskipalkka oli 4 467 euroa/kk ja naisilla 4 185 euroa/kk. Vastaavat me- diaanikuukausipalkat olivat 4 300 euroa ja 4 000 euroa.

Valtiolla noin 80 % vastaajista työskenteli jonkinlaisissa asiantuntijatehtävissä, joissa keskipalkaksi muodostui 4 077 euroa/kk. Valtiosektorin jäsenistöstä noin 20 % toimi johtotehtävissä, joiden keskipalkka oli 5 534 eu- roa/kk. Näiden ryhmien mediaanikuukausipalkat olivat 3 950 euroa ja 5 275 euroa.

Kuvio 16. Brutto- ja nettopalkat ikäryhmittäin, €/kk.

Kuvio 17. Tuloveroaste 1994–2013 ja painokertoimin 2011–15.

5.8 Yliopistot ja ammattikorkeakoulut

Sektorin keskiarvopalkka oli 3 697 €/kk, miehillä 3 810 €/kk ja naisilla 3 655 €/kk. Vastaava mediaanipalkka oli 3 500 €/kk, miehillä 3 765 €/kk ja naisilla 3 500 €/kk. Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa työskentelevistä jäsenistä lähes 75 % toimi asiantuntijatehtävissä, noin 15 % johtotehtävissä ja noin 10 % opetustehtävissä. Vastaavien toimiasemaryhmien keskiarvopalkkatunnusluvut olivat 3 450 €/kk, 5 050 €/kk ja 4 250 €/kk. Yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektorilla F10-tunnuslukupalkka oli 2 435 €/kk ja F90-tunnuslukupalkka 5 150 €/kk. Palkoista 50 % asettui välille 2890–4275 euroa/kk.

5.9 Kunnat

Kuntasektorilla kokonaisansioiden keskiarvopalkka oli 4 080 euroa/kk. Mediaanipalkka oli puolestaan 3 792 euroa/kk. F10-palkka oli 2 808 euroa/kk ja F90-tunnuslukupalkka oli 5 788 euroa. Palkkahaarukka tunnuslukujen F25 ja F75 välillä oli 3 280–4 620 euroa/kk.

Miesten keskiarvokuukausipalkka kuntasektorilla oli 4 546 euroa ja naisten 3 874 euroa. Vastaavat mediaanipalkat olivat miehillä 4 258 euroa ja naisilla 3 660 euroa.

Kuntasektorilla vastaajista kolmasosa toimi johtotehtävissä. Heidän keskipalkkansa oli 5 008 euroa/kk. Asian-

	Keskiarvo (muutos,%)	Mediaani (muutos,%)
Ylin johto (68)	6670 (1)	6010 (2)
Johto (106)	6560 (7)	6100 (5)
Ylempi keskijohto (156)	5273 (-1)	5173 (-1)
Alempi keskijohto (105)	4566 (8)	4300 (6)
Erittäin vaativat asiantuntijatehtävät (197)	4961 (-1)	4800 (-2)
Vaativat asiantuntijatehtävät (432)	4217 (0)	4100 (0)
Asiantuntijatehtävät (537)	3321 (-3)	3265 (-1)
Opettajat (26)	4024 (-8)	3941 (-8)
Toimihenkilö (77)	2639 (-5)	2625 (-3)

Taulukko 7. Bruttopalkka ml. bonukset toimiasemittain (vastaajien lkm), €/kk (%-muutos vuoteen 2016).

tuntijatehtävissä toimivien osuus oli puolestaan lähes kaksi kolmasosaa kuntasektorin vastanneista ja keski-palkka 3 650 euroa/kk. Näiden ryhmien mediaanikuukausipalkat olivat 4 700 euroa ja 3 500 euroa.

5.10 Yritykset

Yrityksien palveluksessa työskentelevän jäsenistön keskiarvopalkka oli 4 976 euroa ja mediaanipalkka 4 300 euroa kuukaudessa. Palkkatunnusluvuista F10 oli 2 800 euroa ja F90 puolestaan 8 076 euroa. Palkoista 50 % asettui välille 3400–5697 euroa/kk.

Miesten keskiarvopalkka oli yrityksissä 5 923 euroa/kk ja mediaanipalkka 5 246 euroa/kk. Naisilla keskiarvopalkka oli 4 532 euroa/kk ja mediaanipalkka 4 020 euroa/kk.

Yritysten palveluksessa työskentelevistä vastaajista 30 % toimi johtotehtävissä. Heidän keskiarvopalkkansa asettui nyt 6 804 euroon/kk. Asiantuntijatehtävissä työskenteli puolestaan runsas 60 % yrityssektorin jäsenistöstä ja tämän ryhmän keskiarvopalkka asettui 4 344 euroon/kk. Ryhmien mediaanikuukausipalkat olivat 5 837 euroa ja 4 023 euroa.

5.11 Järjestöt

Järjestöjen palveluksessa työskentelevien keskiarvopalkka oli 4 097 euroa/kk. Järjestösektorin mediaanipalkka oli puolestaan 3 693 euroa/kk. Palkkatunnusluku F10 oli 2 720 euroa ja tunnusluku F90 vastaavasti 5 913 euroa. Puolet palkoista oli välillä 3 055–4 796 euroa/kk.

Miehillä keskiarvopalkka oli 4 817 euroa/kk ja mediaanipalkka 4 743 euroa/kk. Järjestösektorin naisjäsenistön keskiarvopalkka oli puolestaan 3 810 euroa/kk ja mediaanipalkka 3 475 euroa/kk.

Järjestösektorin jäsenistä joka kolmas työskenteli johdotehtävissä, joissa keskiarvopalkka oli 5 051 euroa/kk. Asiantuntijatehtävissä työskentelevien osuus oli lähes 60 % ja tähän ryhmään kuuluvien keskiarvopalkka asetui 3 723 euroon/kk. Näiden ryhmien mediaanikuukausipalkat olivat 4 700 euroa ja 3 450 euroa.

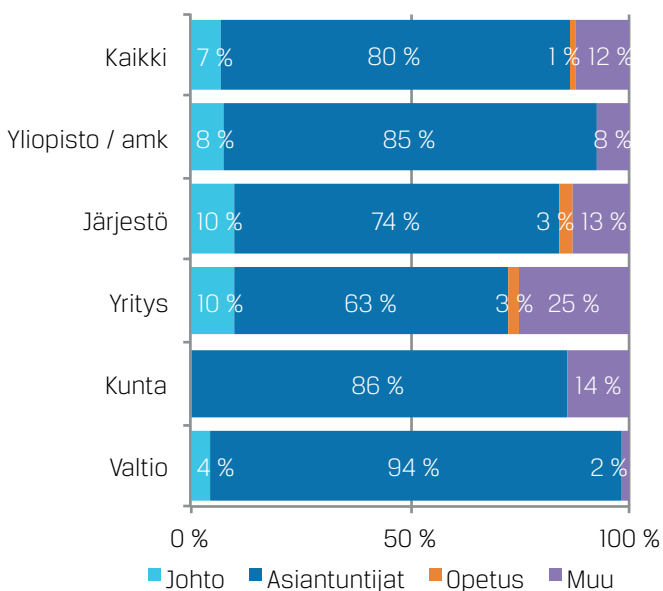
Liiteosion **Palkkataulukossa 1-3** on esitetty palkkatunnusluvut tarkemmin työnantajasektoreittain ja sukupuolittain.

6 VASTAVALMISTUNEET

Vastavalmistuneilla tarkoitetaan tässä yhteydessä joko kyselyn toteuttamisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna – siis vuosina 2016–2017 – valmistuneita vastaajia. Heitä oli 8,8 % koko vastaajajoukosta. Vastavalmistuneiden ryhmässä useampi kuin kolme neljästä vastaajasta (76,2 %) oli naisia. Osuus on vaihdellut hieman eestaas vuosien mittaan, nousten nyt viisi prosenttiyksikköä. Alaa opiskelevien naisvaltaisuus näkyy suoraan myös vastavalmistuneiden jäsenten ryhmässä.

Vastavalmistuneiden ryhmän keski-ikä oli kyselyhetkellä 31 vuotta ja mediaani-ikä 29 vuotta. Molemmat tunnusluvut laskivat yhdellä edellisvuoteen verrattuna. Ryhmästä 35 % oli syntynyt 1990-luvulla ja 53 % 1980-luvulla. 56 % ryhmästä kuului johonkin viidestä suurimmasta ikäluokasta 1987-1991. Keski-ikää vanhempien vastaajien ikäjakauma oli laava ylettyen aina vuoteen 1959.

Vastavalmistuneiden tutkintojakaumassa VTM-tutkinnon suorittaneita oli 38,9 % (koko vastaajajoukko 40,1 %), YTM-tutkinnon suorittaneita 30,8 % (29,2 %) ja HTM-tutkinnon suorittaneita 10,3 % (12,1 %). Muun tutkinnon suorittaneita oli 7,0 % (8,9 %). Tässä ei ole huomioitu kandidaatin, lisensiaatin tai tohtorin tutkinnon suorittaneita. Selvin muutos edellisvuoteen verrattuna oli vastavalmistuneiden HTM-tutkinnon suorittaneiden osuuden lasku kahdeksalla prosenttiyksiköllä.

Kuvio 18. Vastavalmistuneiden toimiasemajakauma työnantajasektoreittain, %.

Vastavalmistuneiden työllisyystilanne parani edellisvuodesta. Kokoaikatyössä oli vastaushetkellä 84,1 % työvoimaan kuuluvista vastavalmistuneista, kun edellisvuonna vastaava osuus oli 80,4 % ja 2015 vain 73,9 %. Toisaalta vuonna 2011 sama luku oli 88 %, joten taso on edelleen ehkä hieman alakanttiin. Työttömänä oli vastaushetkellä 9,7 % työvoimaan kuuluvista vastavalmistuneista. Luku laski lähes kolme prosenttia vuodentakaisesta. Koko jäsenistön työttömyysaste samaan aikaan oli 4,9 %.

Hieman useampi kuin kaksi viidestä (41 %) oli kokenut työttömyyden tai lomautuksen jossain vaiheessa valmistumisensa jälkeen. Tästä joukosta puolet oli ollut työttömänä vähemmän kuin 12 viikkoa. Tämä mediaanitunnusluku pysyi ennallaan vuoden takaiseen verrattuna. Keskiarvolla mitaten työnhaku kesti työttömäksi joutuneelta vastavalmistuneelta puolestaan 21 viikkoa ja tämä tunnusluku nousi viikolla vuodentakaisiin tuloksiin verrattuna. Toisaalta tarkasteltaessa asiaa pidemmälle taaksepäin, vuonna 2011 vain noin neljäsosa (27 %) vastavalmistuneista oli kokenut työttömyysjakson jossain vaiheessa valmistumisensa jälkeen – mediaanityöttömyysjakso tällöin oli 14 viikkoa. Vastavalmistuneista 61 prosentilla oli työpaikka valmistumishetkellä. Tämä osuus nousi vuoden takaiseen verrattuna kaksi prosenttiyksikköä.

Määräaikaisuus on perinteisesti ollut vastavalmistuneiden työsuhteille tunnusomainen piirre. Määräaikaisissa palvelussuhteissa toimivien osuus oli nyt 59,5 % ja se nousi puoli prosenttiyksikön edellisvuoteen verrattuna.

Vastavalmistuneiden suurimpana työllistäjänä pysyi valtiosektori 33 % osuudella. Seuraavaksi suurimmaksi työllistäjäksi nousivat yritykset 28 % osuudella. Järjestösektorin osuus laski 21 prosenttiin ja kuntasektorin 10 prosenttiin. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen osuus palasi perinteiselle noin kymmenen prosentin tasolle. Vastavalmistuneiden ryhmän sijoittuminen työmarkkinoille on monella tapaa mielenkiintoinen ja seuraamisen arvoinen asia myös liiton edunvalvonnan ja palveluiden kehittämisen näkökulmasta.

Toimiasemajakautuksessa painottuivat asiantuntijatehtävät, joissa toimi neljä viidestä vastavalmistuneesta. Johtotehtäviin oli sijoittunut 7 % ja muihin tehtäviin 12 % ryhmästä. Ei koulutusta vastaavien kuiden tehtävien osuus pieneni edellisvuoteen verrattuna kuusi prosent-

tiyksikköä, joskin työnantajasektorien välillä on tässä suuria eroja, kuten kuviosta 18 on nähtävissä.

Vakaana tai melko vakaana oman työpaikkansa tulevaisuutta pitäneiden vastavalmistuneiden osuus kasvoi edellisestä vuodesta ollen nyt 71 % (2016: 66 %). Edellisvuosien tapaan tämä positiivisesti lähitulevaisuuteensa suhtautuvien osuus on vastavalmistuneiden joukossa pienempi kuin kaikkien kokopäivätyössä käyvien vastaajien, joka oli 80 % (2016: 76).

Lokakuussa 2017 vastavalmistuneiden keskipalkka oli 2921 € / kk. Se on 144 euroa vähemmän kuin edellisvuoden tutkimuksessa. Naisilla keskipalkka asettui 2820 euroon (253 euroa vähemmän kuin edellisvuonna) ja miehillä 3216 euroon (170 euroa enemmän kuin edellisvuonna). Vastavalmistuneiden naisten keskimääräinen palkka on siis 396 euroa miesten palkkaa pienempi.

Liian pitkälle menevien johtopäätösten välttämiseksi todettakoon otoksen vaikuttavan tunnuslukuihin, ja että vuonna 2016 keskipalkkojen ero oli naisten hyväksi 27 euroa, vuonna 2015 miesten hyväksi 301 euroa, vuonna 2014 taas naisten hyväksi 78 euroa ja vuonna 2013 miesten hyväksi 274 euroa.

LIITTEET

Liitetaulukot LIITETAULUKKO 1. Työvoima pääaineittain.

Pääaine	Miehet, %	Naiset, %	Kaikki, %	Lkm
Aluetiede, -suunnittelu	3,4	2,4	2,7	55
Filosofia	2,1	0,6	1,1	22
Julkishallinto, hallintotiede	7,2	6,2	6,5	131
Julkisoikeus, hallinto-oikeus	4,2	4,4	4,3	87
Kansantaloustiede, taloustieteet	13,8	3,7	6,8	136
Kehitysmaatutkimus	0,3	0,8	0,6	13
Kunnallispolitiikka, -tiede	1,8	0,9	1,1	23
Poliittinen, yhteiskunta-, talous- ja sosiaalihistoria	6,8	5,5	5,9	119
Sosiaali- ja kulttuuriantropologia	0,5	1	0,8	17
Sosiaalipolitiikka, yhteiskuntapolitiikka	9,1	14	12,5	251
Sosiaalityö	1,1	3,1	2,5	50
Sosiologia, sosiaalipsykologia	12,9	22,9	19,9	399
Tiedotusoppi, viestintä	0,7	3,4	2,5	51
Tilastotiede	2,9	1,4	1,8	37
Valtio-oppi, kv-politiikka, kv-suhteet	23,3	17,7	19,4	390
Muu	9,8	12	11,3	228
Yhteensä	100	100	100	2009

LIITETAULUKKO 2. Kokopäivätyössä olevat toimiasemittain.

Toimiasema	Miehet, %	Naiset, %	Kaikki, %	Lkm
Ylin johto	6,9	2,6	3,9	80
Johto	7,1	5,7	6,2	106
Ylempi keskijohto	9,1	9,1	9,1	143
Alempi keskijohto	6,5	5,9	6,1	101
Erittäin vaativat asiantuntijatehtävät	15,1	10,1	11,7	194
Vaativat asiantuntijatehtävät	29,0	23,1	24,9	394
Asiantuntijatehtävät	22,1	36,1	31,8	540
Opetustehtävät	1,7	1,6	1,6	32
Toimihenkilö	2,2	5,7	4,6	74
Yrittäjä	0,4	0,0	0,1	2
Yhteensä	100	100	100	1722

LIITETAULUKKO 3. Kokopäivätyössä olevat ikäryhmittäin ja työnantajasektoreittain.

Ikä	Valtio, %	Kunta, %	Yritys, %	Järjestö, %	Yliopisto/amk, %	Muu	Lkm
Alle 30	35,8	6,1	27,9	21,2	8,9	0,0	179
30-39	31,6	17,9	21,9	19,4	8,8	0,5	599
40-49	32,3	17,7	23,3	14,1	12,2	0,4	532
50-59	32,9	27,0	17,4	12,8	9,4	0,5	374
60 tai yli	40,6	29,0	8,7	8,7	13,0	0,0	69
Kaikki	32,9	19,0	21,4	16,1	10,2	0,4	1753

LIITETAULUKKO 4. Työllistymisaika valmistumisen jälkeen ikäryhmittäin, %.

Ikä	0 kk	Enint. 1 kk	Enint. 3 kk	Enint. 6 kk	Enint. 12 kk	Yli vuosi	Lkm
Alle 30	60,2	6,3	17,5	7,8	4,9	3,4	206
30-39	57,8	6,5	12,7	11,6	6,7	4,6	733
40-49	59,8	7,1	12,1	10,1	7,1	3,9	595
50-59	60,5	6,3	11,3	8,7	6,3	7,0	415
60 tai yli	70,1	10,3	8,0	4,6	2,3	4,6	87
Kaikki	59,7	6,8	12,5	9,9	6,3	4,8	2036

Palkkataulukot

PALKKATAULUKKO 1. Kokonaispalkka €/kk (ml. tulospalkkiot) työnantajasektorin mukaan.

Työnantaja	Keskiarvo	F10	F25	F50	F75	F90	Lkm
Valtio	4275	2700	3400	4109	4993	6029	562
Kunta	4087	2808	3280	3800	4620	5788	331
Yritys	5002	2800	3400	4300	5697	8076	372
Järjestö	4064	2720	3056	3655	4796	5913	280
Yliopisto tai amk	3700	2435	2893	3514	4275	5151	176
Muu	4902	2344	3200	4800	5817		7
Yhteensä	4305	2700	3235	3948	4991	6119	1728

PALKKATAULUKKO 2. Kokonaispalkka €/kk (ml. tulospalkkiot) työnantajasektorin mukaan, miehet.

Työnantaja	Keskiarvo	F10	F25	F50	F75	F90	Lkm
Valtio	4457	2845	3550	4300	5100	6107	191
Kunta	4352	2900	3488	4239	5362	6485	102
Yritys	5871	2900	4000	5233	6933	9132	120
Järjestö	4753	2729	3327	4710	5640	7392	78
Yliopisto tai amk	3810	2470	2859	3765	4510	5338	46
Muu	5872	3200	3200	5817			3
Yhteensä	4781	2786	3500	4400	5459	7120	540

PALKKATAULUKKO 3. Kokonaispalkka €/kk (ml. tulospalkkiot) työnantajasektorin mukaan, naiset.

Työnantaja	Keskiarvo	F10	F25	F50	F75	F90	Lkm
Valtio	4191	2606	3300	4000	4860	6000	365
Kunta	3885	2782	3200	3700	4400	5204	227
Yritys	4527	2732	3300	4020	5216	7054	247
Järjestö	3813	2700	3000	3475	4356	5301	198
Yliopisto tai amk	3661	2400	2887	3500	4146	5132	128
Muu	4175	2344	2833	4550	5141		4
Yhteensä	4080	2665	3150	3764	4677	5837	1169

PALKKATAULUKKO 4. Kokonaispalkka €/kk (ml. tulospalkkiot) sukupuolen mukaan.

Sukupuoli	Keskiarvo	F10	F25	F50	F75	F90	Lkm
Miehet	4781	2786	3500	4400	5459	7120	540
Naiset	4078	2665	3150	3755	4675	5832	1172
Yhteensä	4300	2700	3230	3950	4991	6118	1712

PALKKATAULUKKO 5. Kokonaispalkka €/kk (ml. tulospalkkiot) toimiaseman mukaan, miehet.

Toimiasema	Keskiarvo	F10	F25	F50	F75	F90	Lkm
Ylin johto	7525	4100	5490	6500	8320	11203	43
Johto	7326	4865	5398	6300	8010	12040	51
Ylempi keskijohto	5728	3933	4740	5448	7111	7755	48
Alempi keskijohto	4547	2900	3500	4373	5200	6205	44
Erittäin vaativat asiantuntijatehtävät	5090	3600	4318	4937	5465	7027	104
Vaativat asiantuntijatehtävät	4348	3154	3600	4200	5000	5688	148
Asiantuntijatehtävät	3521	2495	2789	3400	4033	4707	134
Opetustehtävät	4089	3350	3600	3950	4100		12
Toimihenkilö	2353	1800	1850	2354	2548	3333	13
Yrittäjä	3250	1500	1500	3250			

PALKKATAULUKKO 6. Kokonaispalkka €/kk (ml. tulospalkkiot) toimiaseman mukaan, naiset.

Toimiasema	Keskiarvo	F10	F25	F50	F75	F90	Lkm
Ylin johto	5649	3411	4270	5220	7140	7800	31
Johto	6106	3800	4405	5650	7093	9140	68
Ylempi keskijohto	4967	3388	4020	5000	5858	6684	105
Alempi keskijohto	4587	3100	3600	4220	5010	6650	69
Erittäin vaativat asiantuntijatehtävät	4888	3692	4100	4770	5530	6327	114
Vaativat asiantuntijatehtävät	4151	3150	3547	4011	4618	5193	270
Asiantuntijatehtävät	3267	2450	2800	3220	3600	4008	415
Opetustehtävät	4000	2939	3500	3932	4500	5086	19
Toimihenkilö	2692	2100	2284	2700	3000	3301	65

PALKKATAULUKKO 7. Kokonaispalkka €/kk (ml. tulospalkkiot) toimiaseman mukaan, yleisempi jaottelu.

Toimiasema	Keskiarvo	F10	F25	F50	F75	F90	Lkm
Johto	5632	3422	4199	5164	6480	8010	434
Asiantuntijat	3930	2700	3200	3704	4505	5328	1166
Opetus	4024	3045	3575	3941	4350	5246	26
Muut	2655	2000	2225	2625	2961	3301	79

PALKKATAULUKKO 8. Kokonaispalkka €/kk (ml. tulospalkkiot) toimiaseman mukaan, yleisempi jaottelu, miehet.

Toimiasema	Keskiarvo	F10	F25	F50	F75	F90	Lkm
Johto	6265	3680	4711	5700	7153	8632	157
Asiantuntijat	4240	2790	3400	4070	4972	5692	353
Opetus	4089	3350	3600	3950	4100		7
Muut	2481	1650	1800	2354	2605	4288	14

PALKKATAULUKKO 9. Kokonaispalkka €/kk (ml. tulospalkkiot) toimiaseman mukaan, yleisempi jaottelu, naiset.

Toimiasema	Keskiarvo	F10	F25	F50	F75	F90	Lkm
Johto	5232	3358	4020	4870	6096	7265	273
Asiantuntijat	3797	2650	3100	3604	4300	5037	799
Opetus	4000	2939	3500	3932	4500	5086	19
Muut	2692	2100	2284	2700	3000	3301	65

